

L'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus, gairebé 75 anys AL SERVEI DEL MONESTIR I DEL PAÍS

NEIX PER UNA PREOCUPACIÓ. Neix el 1944, arran de la preocupació per la conservació i restauració del monestir de Santes Creus i de difondre la seva història en ple franquisme

R. C. B.
Santes Creus

L'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus (ABSC) neix de l'impuls d'Eufemià Fort i Cogul, historiador del monestir; de Pere Serramalera i Cosp, metge de Santes Creus, i d'Abdó Socias i Bové, rector de la parròquia, l'any 1944. A causa de la manca d'atenció i recursos de les administracions del moment, es fa palesa una preocupació per la conservació i restauració del monestir de Santes Creus i una necessitat de difondre'n la història, amb la voluntat de recuperar un símbol nacional i de la història de Catalunya. Per tant, des d'un principi, encara que fos en ple franquisme, també hi ha l'objectiu de contribuir a la recuperació de la identitat catalana.

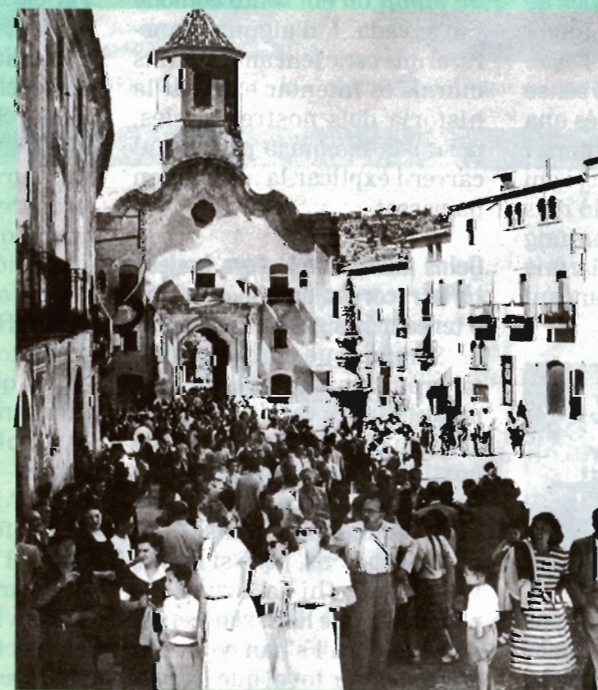
L'entitat treballa des dels seus orígens per difondre el llegat cultural i històric del monestir de Santes Creus. FOTO: MARC LLADÓ Q.

A més a més...

Una mica d'història de l'entitat

L'Arxiu Bibliogràfic de Santes es va fundar oficialment el 14 de setembre de 1947 a la sala de plens de l'Ajuntament d'Aiguamúrcia, després d'intents fallits. El nom li ve del rètol de la caixa de fitxes que sobre el monestir tenia Eufemià Fort, un nom més implicat en l'estudi que en l'associacionisme, que la política franquista volia evitar.

Els seus objectius són vetllar per la conservació del monument, fomentar i divulgar l'estudi de la història, l'art i l'arqueologia del monestir de Santes Creus i de les seves fundacions, així com la investigació històrica, social, econòmica, antropològica i cultural de l'actual municipi d'Aiguamúrcia des de l'enclosura fins als nostres dies, i formar un arxiu i una biblioteca amb tots aquells documents i objectes d'interès per als fins de la societat.

Des dels orígens, l'arxiu se sustenta en dos pilars: el científic i el popular, i un afany: recuperar i projectar el monument. Es du a terme una intensa campanya de difusió i promoció del monestir: s'organitzen exposicions i s'imparteixen conferències arreu de Catalunya, es convoquen premis per a estudis històrics i arqueològics,

s'editen publicacions... i en paral·lel s'organitzen actes multitudinaris, com aplecs de sardanes que congreguen gent vinguda d'arreu. Les visites al monument es disparen: dels 2.800 visitants del 1946 se sobrepassen els 55.000 l'any 1966.

Des de l'arxiu també es fomenten les obres de restauració del monument i s'hi contribueix. El president de l'ABSC era membre de la comissió permanent del Patronat del Monestir de Santes Creus.

El domicili social de l'entitat és a la biblioteca del monestir de Santes Creus, per especial concessió del Patronat del Monestir.

El primer president de l'entitat fou el doctor Joaquim Guitert i Fontserè. Fins a l'actualitat l'arxiu ha tingut vuit presidències, sis homes i les dues darreres, dones.

el setembre del 2022—, també hi ha una important tasca de publicació. En aquests anys s'ha publicat bona part dels treballs i recerques històriques que s'han fet sobre el monestir de Santes Creus.

També s'ha participat en la majoria de congressos d'història i assemblees d'estudiosos, del país i de fora.

Finalment, cal destacar que s'ha fet inventari i digitalització del fons bibliogràfic i fotogràfic i s'ha nodrit la biblioteca de publicacions relacionades amb el monacat cistercenc.

“Actualment el nombre de socis i sòcies és de 150. Des dels seus inicis han format part de l'entitat un miler de persones

ELS SOCS

Actualment el nombre de socis i sòcies és de 150. Des dels inicis fins a l'actualitat, han format part de l'entitat prop d'un miler de persones, tant físiques com jurídiques. Els socis i sòcies tenen entrada gratuïta al monument i accés i ús del fons bibliogràfic de l'entitat.

En els darrers anys s'ha incrementat el nombre de persones que, tot i no ser sòcies, en reben informació a través de les xarxes socials o per correu electrònic i participen activament en els actes i activitats que s'hi organitzen. Ells els anomenen els amics de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus.

Les seves principals activitats

L'associació realitza les seves activitats i actes públics entre els mesos de maig i octubre i principalment dins del recinte monàstic. Bàsicament:

- La Festa Anual de l'arxiu, que se celebra el mes de setembre en commemoració de la data fundacional de l'entitat.
- L'organització de conferències, col·loquis, jornades d'estudi, concursos fotogràfic, excursions, exposicions, concerts i altres activitats i accions de difusió similars.
- Sortides culturals a llocs d'interès per la seva vinculació amb el Cister.
- L'impuls i organització del Simposi sobre el Monacisme Cistercenc.
- La publicació de la revista *Santes Creus* i altres estudis relacionats amb la història del monestir i del monacisme cistercenc.
- Assessorament històric en l'àmbit del monacisme cistercenc.

Els mesos de tardor i hivern es destinen a activitats de caire intern, fonamentalment tasques de conservació i inventari del fons bibliogràfic, fotogràfic i documental. També s'atenen les consultes que els fan arribar els investigadors i estudiosos sobre el Cister o el monacisme en general.

l'entrevista Elisabeth Baldor Abril

Presidenta de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus

“Un repte és la celebració del 75è aniversari de l'entitat, que se celebrarà el setembre del 2022”

R. C. B. ■ SANTES CREUS
Elisabeth Baldor Abril és la presidenta de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus. Parlem amb ella sobre el passat, present i futur de l'entitat.

de tots els números de la revista *Santes Creus*, i la pàgina de Facebook (<https://www.facebook.com/Arxiu-Bibliografic-de-Santes-Creus>).

■ Com veu l'entitat en aquests moments?

En essència, els objectius inicials continuen sent vàlids al segle XXI, però ens cal canviar els canals de comunicació i potser també els formats de les activitats. La conservació i difusió del patrimoni no només és tasca de les administracions que en són titulars, sinó que la ciutadania i les entitats també tenim una responsabilitat de salvaguarda i difusió.

Un tàndem necessari i complementari. És difícil tirar endavant grans reptes amb pocs recursos econòmics, ens hem de plantejar les sinergies i implicar-nos amb altres centres d'estudi i entitats properes per fer-los possibles. Les nostres activitats es realitzen majoritàriament dins del recinte monacal i en les darreres reunions s'ha plantejat sortir també a fora, ser més presents i interactuar amb els municipis vinculats històricament al monestir, per donar a conèixer aquests vincles i col·laborar en l'organització d'activitats de difusió per redescobrir que hi ha més enllà dels murs del recinte monacal.

“L'Arxiu hem de ser presents a les xarxes i oferir productes en format digital: Facebook, Twitter, Instagram... a part de la web”

“L'ABSC contribueix a la difusió i salvaguarda del monestir de Santes Creus des dels orígens”

El nostre fons fotogràfic, de prop de 8.000 positius i 5.000 negatius.

La pandèmia ha contribuït a accelerar aquest canvi. El públic s'ha acostumat a consumir cultura des de casa i les entitats, i l'ABSC en particular, hem de ser presents a les xarxes, i oferir productes en format digital. Avui dia no és suficient amb una pàgina web, cal publicar continguts a Facebook, a Twitter, a Instagram, fer conferències en streaming, penjar les publicacions online... Estem en aquesta fase d'adaptació.

■ Com ha afectat la pandèmia al funcionament de l'entitat?

La covid ens ha fet replantejar les relacions amb els nostres socis i sòcies, ens fa ser més “virtuals”. Hem aprofitat la nostra pàgina web (<https://usuaris.tinet.cat/absc/>) per oferir als socis i sòcies la digitalització

Creus-226831634041642) per difondre el nostre fons fotogràfic, de prop de 8.000 positius i 5.000 negatius.

La pandèmia ha contribuït a accelerar aquest canvi. El públic s'ha acostumat a consumir cultura des de casa i les entitats, i l'ABSC en particular, hem de ser presents a les xarxes, i oferir productes en format digital.

Avui dia no és suficient amb una pàgina web, cal publicar continguts a Facebook, a Twitter, a Instagram, fer conferències en streaming, penjar les publicacions online... Estem en aquesta fase d'adaptació.

■ Quins reptes de futur teniu programats o pensats de fer?

El repte més immediat és la celebració del 75è aniversari de l'entitat. El 14 de setembre de 2022 l'arxiu celebrerà 75 anys d'activitat ininterrompuda. Els actes encara no estan definits, tot i que es farà un acte central de reconeixement a la figura de l'Eufemià Fort i Cogul, ànima de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus i un referent per a tots els estudiosos del Cister en general i de Santes Creus en particular. No només per la quantitat d'articles i llibres publicats, sinó també per la tasca desinteressada que des dels anys 20 i fins al 1979 feu en favor del monument i de la nostra entitat. El seu llegat és l'essència de l'ABSC.

En la propera assemblea general de socis i sòcies es plantejaran un seguit d'actuacions i es determinaran les accions a seguir. De tota manera, podem avançar que comptem amb el suport i la col·laboració de l'Agència Catalana del Patrimoni, gestora del monument, i que cercarem el suport i la complicitat de la resta d'administracions i institucions culturals del país que s'hi vulguin sumar.

■ Creu que el públic en general coneix la feina de l'entitat?

Creu que la nostra tasca és més coneguda pel públic especialitzat, entès com a tal el món acadèmic i dels estudiosos interessats en el monacisme, que no pas per la ciutadania en general. Aquí tenim una tasca pendent a fer. L'Arxiu era més conegut en l'àmbit popular en els seus orígens, com a dinamitzador cultural del municipi i els seus estiejants, de la comarca i també del país. Avui dia l'oferta cultural és molt més àmplia i diversificada i els canals de comunicació han canviat.

■ Què aporta una entitat com l'ABSC a Santes Creus?

Contribuïm a la difusió i salvaguarda del monument, no només pel que fa al foment del seu estudi sinó perquè a través dels nostres actes l'apropem a tothom i el gaudim com a espai multifuncional: de concerts, de xerrades, d'exposicions, de representacions i de trobades. Apropant el patrimoni local estímem l'universal.

